

Aan: College B&W en Gemeenteraad van de gemeente Utrechtse Heuvelrug

Kerkplein 2, 3941 HV DOORN
Postbus 200, 3940 AE DOORN

Doorn, 29 januari 2018

Betreft: gezondheid en privacy bewoners Utrechtse Heuvelrug
Aantal pagina's: 6
Kenmerk: Stralen-3

Geachte leden van de gemeenteraad en college van B&W van gemeente Utrechtse Heuvelrug,

De ruimte die u ons heeft gegeven voor het pleidooi en de daaruit voortvloeiende vragen tijdens de raadsvergadering, waarderen wij zeer.

Aanleiding voor deze brief is de toezegging die tijdens de raadsvergadering van 18 januari j.l. over onder andere de aanbesteding van de openbare straatverlichting en het kabelnet, door ons is gedaan. Op uw verzoek doen wij u een overzicht toekomen van wetenschappelijke bronnen die ons pleidooi (tijdens de vergadering voorgedragen) onderbouwen.

Zoals in de brief d.d. 2 januari 2018 en in het pleidooi al is aangegeven, zijn we verontrust over enkele aspecten van de aanbesteding. Deze zijn:

- Volksgezondheidschade door straling van wifi, 4G en 5G;
- Privacy-schending door Smart City-toepassingen.

Wij geven u het volgende mee: blijft u als bestuurder niet alert, dan is het te verwachten dat de nieuw te plaatsen lantaarnpalen een verdekte metamorfose ondergaan naar 5G- en Smart-City zendmast, zonder dat helder en duidelijk is wat de gevolgen en effecten zijn van de twee genoemde punten. Volgens ons gaat het hierom een principekwestie die in het belang van de inwoners van de gemeente Utrechtse Heuvelrug zou moeten zijn.

Verzoek

Wij verzoeken u het volgende:

1. Ga alleen akkoord met de aanbesteding OVL indien de voorbereiding op of de plaatsing van zendapparatuur (4G, 5G, Wifi, etc.), camera's/sensoren en dergelijke (met betrekking tot privacy-schendingen) expliciet wordt uitgesloten (geen onderdeel vormt in de offerte-aanvraag richting marktpartijen);
2. Combineer de plaatsing van de nieuwe lantaarns met een uitbreiding van een glasvezelnetwerk, als middel voor supersnelle datacommunicatie. Dit heeft drie voordelen: 1) geen straling, 2) supersnel internet (sneller dan 5G, kan meer data verwerken) en 3) lagere kosten [straten slechts 1 x open];
3. Hanteer het algemeen voorzorgsprincipe. Stel een periode van minstens vijf jaar vast (zie toelichting) en besluit dat in deze periode geen zenders, zoals 4G, 5G, Wifi en andere stralingsbronnen, worden gemonteerd op de lantaarns.

Toelichting: In de komende vijf jaar zal meer duidelijk worden wat de daadwerkelijke gevolgen/effecten zijn op de volksgezondheid en de privacy en welke maatregelen deze kunnen voorkomen en/of kunnen beperken. Het niet weggeven van data van inwoners aan commerciële bedrijven levert nog een extra voordeel op: de gemeente houdt zelf de sturing en kan zo zelf altijd nadere eisen stellen aan een eventueel gebruik van de lantaarnpalen (als daar behoefte aan zou zijn). Bovendien vloeien de revenuen van het beschikbaar stellen van lantaarnpalen voor commerciële doelen dan rechtstreeks naar de gemeente. Dat is in de huidige aanbesteding niet het geval.

Wat betreft de aanlevering van wetenschappelijke bronnen: wij realiseren ons dat het om veel complexe informatie gaat en richten ons daarom op de kernpunten. Het is belangrijk om deze informatie met u te delen, omdat de door u te nemen besluiten onherroepelijk worden.

Inhoudelijke informatie

Wij gaan aan de hand van onderstaande punten in op de onderbouwing van de brief d.d. 2 januari 2018 en het pleidooi d.d. 18 januari 2018:

- 1) normering;
- 2) aantoonbaarheid van elektrostress;
- 3) aantoonbaarheid van gezondheidseffecten;
- 4) belangenverstrengeling;
- 5) beïnvloeding van onderzoeken door marktpartijen;
- 6) risico van privacy-schendingen;
- 7) schadelijkheid uitrol van nieuw 5G netwerk;
- 8) voorzorgsmaatregelen die elders genomen worden.

Ad 1) normering

Op dit moment is er veel discussie over de schadelijkheid van hoogfrequente (HF) straling van bronnen zoals zendmasten, wifi, smart phones en slimme meters. Ook worden er vraagtekens gezet bij de vigerende normen. Zowel het Europees Parlement (resolutie 2008/221 (INI)) als de Raad van Europa (resolutie 12608) hebben aanbevolen de op de ICNIRP adviezen gebaseerde normen te verlagen (ofwel, strenger te maken). De Raad van Europa heeft in 2011 al voorgesteld de norm voor straling terug te brengen naar 100 microwatt/m². De huidige norm die in Nederland wordt gehanteerd komt overeen met 10 miljoen microwatt/m². Deze norm is uitsluitend gebaseerd op een thermische reactie (de stijging van de temperatuur van 1 graad Celsius in een zak met zout water gedurende 6 minuten blootstelling).

Wij zijn van mening dat iedereen kan beseffen dat bij deze genoemde normstelling op zijn minst serieus vraagtekens gezet moeten worden. En dat er nog eens zeer zorgvuldig naar gekeken mag worden.

In Nederland wordt deze norm (vastgesteld volgens ICNIRP-guidelines) gehanteerd. Bij metingen na aanleiding van gezondheidsklachten blijkt dan ook dat de straling altijd ruim binnen de norm blijft. Daardoor strandt iedere dialoog over gezondheidseffecten van hoogfrequente straling op het punt van normering. Het is naar onze mening dus een misverstand dat er geen probleem is als de gehanteerde norm niet wordt overschreden.

Ook uit een studie van Dr. S.J. Starkey uit 2016 blijkt dat in deze ICNIRP-guidelines een aantal zaken niet klopt. Er ontbreken onder andere veertig studies die DNA-schade en tweeëntwintig studies die effecten op de mannelijke vruchtbaarheid aantonen. Daarnaast is belangenverstrengeling bij leden van ICNIRP geconstateerd, zie:

<https://www.degruyter.com/downloadpdf/j/reveh.2016.31.issue-4/reveh-2016-0060/reveh-2016-0060.pdf>

Ad 2) aantoonbaarheid elektrostress

Ruim 500.000 mensen in onze samenleving zijn gevoelig voor elektromagnetische velden (EM-velden), zie: <https://stichtingehs.nl/>

Uit diverse documenten (zie hieronder) blijkt dat elektrohypersensitiviteit/elektrostress in de medische wereld wordt erkend. Ook de GGD heeft een handreiking opgesteld. Recent onderzoek (14 december 2017) wijst uit dat elektrogevoelige mensen een afwijkende fMRI laten zien, een functionele MRI, zie:

http://www.hugoschooneveld.nl/pdf_bestanden/pdf_blogs/fmri_studie_aan_hersenen_voor_diaagnose_elektrohypersensitiviteit_ehs.pdf. Deze hersenscans worden gebruikt als diagnostisch hulpmiddel om onder ander te bepalen of een mens al of niet elektrogevoelig is.

- Science of the Total environment 414 (2012), Publicatie van Genuis en Lipp met een goede beschrijving van het fenomeen elektrogevoeligheid: "Elektrohypersensitiviteit: feit of fictie", zie: <https://www.stopumts.nl/pdf/Genuis-Lipp2012-NL.pdf>
- Platform Gezondheid en Milieu, gezondheidsklachten door overgevoeligheid voor elektromagnetische velden. Het klachtenbeeld van elektrostress in Nederland in kaart gebracht, zie: <https://www.stichtingehs.nl/...en.../10-brochure-elektrohypersensitiviteit-pgm-2008>
- Kennisbericht Elektrogevoeligheid van het Kennisplatform EMV & G (2012), zie: <http://www.kennisplatform.nl/kennisbericht-elektrogevoeligheid/>
- In 2016 verscheen de Handreiking Elektrohypersensitiviteit vanuit de GGD, zie: <http://www.kennisplatform.nl/ggd-handreiking-elektrogevoeligheid/>
- In Zweden is EHS al jaren geaccepteerd als een functionele beperking, zie: <https://pdfs.semanticscholar.org/0537/9a1e83522f303b2d88f05c0d7155b9fb1b2f.pdf>

Ad 3) aantoonbaarheid van gezondheidseffecten

Milieuartsen rapporteren over chronische effecten van hoogfrequente straling. Het Bioinitiative Report 2012, opgesteld door een internationaal team van negentwintig wetenschappers die 1.800 wetenschappelijke onderzoeken hebben bestudeerd qua effecten van straling, komt tot de conclusie dat chronische blootstelling aan hoogfrequente straling onveilig is voor biologische organismen. Het kan leiden tot onder andere: DNA-schade, kanker, verminderde denkcapaciteit, oordeelsvermogen, geheugenstoornissen, leerstoornissen en gedragsproblemen bij kinderen, aanmaak van stress proteïnen, allergieën en aantasting van het centraal zenuwstelsel, zie: http://www.bioinitiative.org/report/wp-content/uploads/pdfs/section_1_table_1_2012.pdf

De auteurs stellen dat normen gebruikt worden die 1000-10.000 maal hoger zijn dan de niveaus die nu in het algemeen gelden voor geconstateerde bio-effecten.

In Nederland is de vigerende stralingsnorm 10.000.000 microwatt/m² (de hoogste in de wereld). België, Italië en Oostenrijk hadden in 2008 al lagere limieten. In Oostenrijk is de stralingsnorm 1.000 microwatt/m². Deze is opgesteld in overleg met alle betrokkenen. Blijkbaar is serieuze gezondheidszorg te combineren met vooruitgang!

Ad 4) belangenverstremgeling

Ex-directeuren R. van den Hoven van Genderen (Telfort) en P. Smits (KPN) vertellen in de oude Zembra documentaire: "UMTS- (geheime) Deal tussen Telecombedrijven en Nederlandse Overheid", zie: <https://youtu.be/P5-NbXma70>, dat de verkoop van frequenties miljarden euro's oplevert voor de schatkist. De telecom-bedrijven hadden volgens de heren veel geld over voor de uitrol van UMTS, maar er moest wel iets tegenover staan. Men wilde niet te veel last/tegenstand van inwoners en gemeenten. Overeengekomen is dat zonder al te veel problemen antennes zouden kunnen worden geplaatst. Illegale masten werden gelegaliseerd en masten tot 5 meter hoog werden voortaan vergunningsvrij. Destijds werd aangegeven dat als de uitrol niet door zou gaan vanwege gezondheidsproblemen de telecom sector zowel de betaalde miljarden voor de frequentieverdeling en de miljarden voor de gedane investeringen zouden teruggeisen, zie:

<https://www.youtube.com/watch?v=vET2rJtnalk> (2 minuut, 18 seconden).

Wij verwijzen ook naar het interview met de Nederlandse wetenschapper de heer Hugo Schooneveld, zie: <https://www.youtube.com/watch?v=S7UP9bCyy2g> (7 minuut, 55 seconden), waarin wordt aangegeven dat er geen serieuze aandacht is voor de gevolgen/effecten van straling en dat belangen van de marktpartijen de drijvende kracht zijn.

Wij stellen ons de vraag hoe dit soort belangenverstremgeling voorkomen kan worden bij de voorgenomen uitrol van 5G.

Ad 5) beïnvloeding van onderzoeken door marktpartijen

Onderzoek naar de (gezondheids)effecten van hoogfrequente straling staat onder grote druk. Er spelen grote commerciële belangen achter de invoering van slimme technologie in onze leefomgeving. In de telecom-industrie blijken wetenschappelijke onderzoeken gemanipuleerd te worden. Het platform 'Bias en confounding in EMF science', zie: <http://www.powerwatch.org.uk/science/bias.asp> stelt de integriteit van veel wetenschappelijk onderzoek ter discussie. Op de website staan voorbeelden en bewijzen van gemanipuleerd onderzoek (Industry bias, Danish Cohort Studies, Industry Funding, the Air Force, and Radiation Research).

Journalist Sharon Begly legt uit hoe statistische methodieken worden gebruikt om belanghebbende financierende partijen buiten beeld te houden uit het onderzoek. Lloyd Morgan vergelijkt data uit de Hardell studies met de Interphone studies (beide bedoeld om het verband tussen hersentumoren en gebruik van smartphones te onderzoeken/ weerleggen). Hij concludeert op basis van de zeer uiteenlopende datasets dat er op zijn minst vragen moeten worden gesteld over de gehanteerde uitgangspunten van de beide onderzoeken. Het gegoochel met controlegroepen is opvallend. Hier een overzicht met inkleuring van lijsten van onderzoeken die niet onafhankelijk gefinancierd zijn. Wie betaalt, bepaalt, zie: <http://microwavenews.com/RR.html>

Ad 6) risico van privacy-schendingen

Wat betreft privacy spelen er voor zover bekend drie punten:

- 1) Privacy-schending door eigen toedoen. Dataverzameling en misbruik door derden van de persoonlijke gegevens van de internetgebruiker die worden achtergelaten op websites, al dan niet worden verzameld door het accorderen van voorwaarden;
- 2) Privacy-schending door installeren van spyware op de computer van de gebruiker;
- 3) Privacy-schending in de publieke ruimte door het ongevraagd en ongemerkt volgen (middels GPS) van mensen op straat door middel van beeld- en geluidsopnames en andere Smart-City toepassingen.

Alle drie de punten (en mogelijk nog andere) kunnen worden gebruikt om mensen te 'profilieren' en om deze verzamelde data beschikbaar te stellen aan bijvoorbeeld commerciële partijen. Met betrekking tot de aanbesteding richten wij ons enkel op punt 3.

Gemeenten die zich profileren als 'Smart-City' en met sensoren, camera's en dergelijke de inwoners volgen en gegevens op slaan voor gebruik, lopen grote kans de privacywetgeving te schenden. Terwijl ze niet het idee hebben dat ze wat fout doen. Dit blijkt uit onderzoek (eind 2017) van platform voor onderzoeksjournalistiek Investico in samenwerking met Trouw en De Groene Amsterdammer, zie: 'Smart cities lopen grote kans de privacywetgeving te schenden': <https://www.groene.nl/artikel/smart-cities-lopen-grote-kans-de-privacywetgeving-te-schenden>

Ad 7) schadelijkheid uitrol van nieuw 5G netwerk

Het nieuwe draadloze '5G' communicatie systeem komt er aan. De technische voordelen worden nu al opgehemeld en zullen het menselijke bestaan gaan beïnvloeden. Door het gebruik van hogere frequenties (millimetergolven), verwachten wetenschappers met name nieuwe (grotere) schadelijke effecten op de huid en op de ogen:

https://www.hugoschooneveld.nl/pdf_bestanden/pdf_blogs/5g_communicatie_voors_tegens_en_vraagtekens.pdf.

Ad 8) voorzorgsmaatregelen die elders genomen worden

Enkele voorbeelden van voorzorgsmaatregelen:

- In een resolutie van het Europees Parlement (EP) 'Gezondheidsrisico's elektromagnetische velden' - punt 28 verzoekt het EP de lidstaten het voorbeeld van Zweden te volgen en stralingsgevoelige mensen passende bescherming en gelijke kansen te geven, zie professor Olle Johansson, zie: <https://www.youtube.com/watch?v=AlKoH680i4U&feature=youtu.be>
- In een verklaring van de Raad van Europa (bekend van de Rechten van de Mens) waarin lidstaten gevraagd worden om stralingsvrije gebieden te creëren die niet gedekt worden door draadloos internet, zie: <https://www.youtube.com/watch?v=Sx24S-GoWso>
- Motie gemeente Utrecht. Gemeenteraadsleden vinden dat er een oplossing moet komen voor inwoners met klachten als gevolg van straling van een zendmast, zie: <https://sosstraling.nl/2017/05/31/motie-zendmast-gemeente-utrecht/>

In het buitenland worden al wel voorzorgsmaatregelen getroffen. In deze pdf is een overzicht opgenomen van getroffen voorzorgsmaatregelen: <http://www.stopumts.nl/pdf/Compilatie-RF->

[straling-2017.pdf](#) Voorbeeld: in Frankrijk, waar smartphones al waren verboden tijdens de lessen, zijn deze nu ook op het terrein van de school en in de pauzes verboden vanaf januari 2018, vanwege de gevaren voor gezondheid van de kinderen.

Tot slot

Graag geven wij u tot slot met nadruk nog mee dat u als gemeente een zeer belangrijke en doorslaggevende positie heeft met betrekking tot het wel of niet toestaan van Smart-City toepassing in de openbare ruimte.

Wij verzoeken u met nadruk om als gemeente de regie niet uit handen te geven, zodat u samen in overleg met de inwoners de keus kunt maken om lokaal 'gezonde' functionaliteiten te kiezen die passen bij de behoefte.

Met betrekking tot de aanbesteding is het voorstel van ondergetekenden:

- **Uitsluiting van zend-apparatuur, camera's sensoren e.d. in de offertevraag;**
- **Combineer offerte met aanleg glasvezelnetwerk;**
- **Hanteer voorzorgprincipe-termijn van 5 jaar.**

Als u nog vragen heeft of een toelichting wilt, neem dan gerust contact met ons op.

Namens de kerngroep van de beweging 'Stralen doen we liever zelf',

Met vriendelijke groet,

Ons motto is 'Stralen doen we liever zelf'.